

Procedures en systemen ten behoeve van het realiseren van doelstellingen in het terreinbeheer; verantwoordelijkheden en beslissingsbevoegdheden

R. M. W. J. Nas

Staatsbosbeheer

1 Inleiding

Procedures en systemen zijn onlosmakelijk verbonden aan planning en over dit laatste zal dit preadvies dan ook gaan, in het bijzonder over dat deel van de planning van het bosbedrijf dat betrekking heeft op de totstandkoming van de doelstellingen en de uitwerking/vertaling van deze in beheersmaatregelen. Hierover het volgende:

- Planning is slechts een hulpmiddel, nuttig om een efficiënte bedrijfsvoering te bevorderen. Het vergemakkelijkt zowel de totstandkoming van resultaten, het formuleren van de doelen, als het besteden van middelen. Welke vorm men kiest zal afhangen van de aard van het bosbedrijf. Het spreekt vanzelf dat de particuliere boseigenaar met een bezit van 125 ha aaneengesloten, dat van vader op zoon vererft, behoefte heeft aan andere systemen-procedures dan bijv. het Staatsbosbeheer met duizenden ha beheer per houtvester.

Wel zal het gekozen planningssysteem voor beide moeten voldoen aan:

- a Leiden tot duidelijkheid ten aanzien van de na te streven doelen
- b Inzicht geven in waar en hoe de doelstellingen in het terrein gerealiseerd zullen worden
- c Bevorderen van een bedrijfsvoering gebaseerd op het evenwicht tussen willen en kunnen
- d Gebaseerd zijn op een zodanige vastlegging dat in bestuurlijke zin continuïteit verzekerd is en terugkoppeling mogelijk is.

In deze bijdrage wordt een systeem/procedure van planning besproken welke zinvol is voor een bedrijf van grotere omvang en veelzijdige doelstelling. Menig bosbedrijf zal echter met een eenvoudiger opzet dan het geschetste toekunnen. Systeem en procedure zullen voor ieder bosbedrijf wat de grondgedachte betreft gelijk blijven. Ter toelichting nog het volgende:

- Een goed planningsmodel, goed in de zin van logisch, rationeel, is in wezen een theoretisch model omdat mensen, organisaties, de omstandigheden waaronder gewerkt moet worden, hun eigen logica

en rationaliteit kennen. Ieder model is dus niet meer dan een model dat iedere keer opnieuw ontwikkeld, aangepast zal moeten worden aan de bedrijfssituatie. Zo is het ook met het in deze bijdrage uiteengelegde systeem/model.

In de bijdrage wordt onderscheid gemaakt tussen *bedrijf - terreinbeheer*, *bedrijfsplanning - objectplanning* en *bedrijfsleiding - terreinbeheerder*. Dit onderscheid is gemaakt omdat hier planningssysteem/procedure, verantwoordelijkheid en beslissingsbevoegdheid op zijn gebaseerd.

Bedrijf-terreinbeheer

Het onderscheid betreft de tweedeling van het bosbedrijf in een bedrijfsonderdeel waar het financieel-economische, personele en technische beleid geconcentreerd is en dat bedrijfsonderdeel waar de beheerstaak ten uitvoer wordt gebracht.

Bedrijfsplanning-objectplanning

Bedrijfsplanning betreft de planning van het bedrijf, het omvat de totstandkoming van de bedrijfsdoelstellingen en zorg voor de planning van personele, technische middelen en financiën. Objectplanning betreft de planning van de terreinen, het omvat de totstandkoming van de objectdoelstellingen en waar en op welke wijze deze binnen het object gerealiseerd zullen worden.

Bedrijfsleiding-terreinbeheerder

Tot de bedrijfsleiding wordt gerekend degene die zetelt in de directie en bemoeienis heeft met de bedrijfsplanning, de terreinbeheerder is degene die werkzaam is in het terreinbeheer en bemoeienis heeft met de objectplanning.

Beide kunnen in één persoon verenigd zijn; in de bijdrage wordt dan gewezen op de rol welke op een bepaald moment in de planning inhoud gegeven moet worden.

De bedrijfsplanning zelf komt in de bijdrage alleen

ter sprake wanneer er relaties bestaan met de objectplanning.

In de bijdrage worden specialisaties genoemd welke betrokken zouden zijn bij de planning. Be-doeld is aan te geven wie dat, afhankelijk van de aan de orde zijnde problematiek, zouden kunnen zijn. Duidelijk moge zijn dat in bepaalde fasen van de objectplanning de inschakeling van een inrichtings-specialist altijd gewenst is.

In de bijdrage is het werkplan pro memorie aan-gegeven er vanuit gaande dat ledere terreinbeheer-der bekend is met inhoud en totstandkoming daar-van.

2 Objectplanning

2.1 Planningniveaus

In het totaal van het planningsproces van het terrein-beheer zijn vier niveaus te onderscheiden.

- LTP lange termijnplan
- MTP middellange termijnplan
- KTP korte termijnplan
- werkplan

De plannen liggen in elkaars verlengde in de zin dat het MTP gebaseerd is op het LTP, het KTP op het MTP en het werkplan op het KTP. Het doel van de verschillende plannen is:

2.2 LTP (lange termijnplan)

- De formulering van objectdoelstellingen op basis van de algemene bedrijfsdoelstellingen
- Het vaststellen van de kwaliteiten welke in het object ontwikkeld/ in stand gehouden zullen moeten worden om de objectdoelstellingen gerealiseerd te hebben
- Inzicht geven in de wenselijke personele en tech-nische middelen op lange termijn en de financieel-economische consequenties van het plan.

Een LTP komt in herziening als bedrijfsdoelstellin-gen veranderen en de wenselijke personele en tech-nische middelen niet beschikbaar blijken.

2.3 MTP (middellange termijnplan)

Het MTP plan betreft de taakstelling van het beheer voor bijv. de eerstkomende tien à vijftien jaar.

- Het geeft aan welke maatregelen noodzakelijk zijn om aanwezige kwaliteiten duurzaam in stand te houden en welke nieuwe ontwikkelingen gestart kunnen worden op basis van de aanwezige middelen
- Het geeft aan welke technieken hoe en waar toe-gepast zullen worden en welke personele, techni-

sche en financiële middelen wanneer beschikbaar dienen te zijn.

2.3 KTP (korte termijnplan)

Het KTP geeft aan wat het terreinbeheer de eerstko-mende vijf à zeven jaar gaat doen.

- Het geeft inzicht, vrij gedetailleerd, in de te ne-men maatregelen.

2.5 Werkplan PM

2.6 Verantwoordelijkheden

Een bedrijf maar ook de planning is gediend bij een zekere afbakening van bevoegdheden. Gebaseerd op de inhoudelijke aspecten van de planning als het verschil in taakstelling tussen bedrijfsleiding en ter-reinbeheer zijn deze als volgt.

LTP wordt opgesteld door interne of externe in-richtingsdeskundigen en specialisten met medewer-king van de terreinbeheerders. Wordt vastgesteld door de bedrijfsleiding.

MTP wordt opgesteld door de terreinbeheerders al of niet met hulp van in-en externe inrichtingsdeskun-digen en specialisten. Wordt vastgesteld door de be-drijfsleiding.

KTP wordt opgesteld door terreinbeheerders. Wordt vastgesteld door de leiding van het terreinbe-heer.

Afhankelijk van de omvang/aard van het bosbe-drijf kunnen bedrijfsleiding-terreinbeheer verenigd zijn in één persoon of gespreid over meerdere en binnen het bedrijf gescheiden gestructureerd zijn.

Samenvattend

Lange termijnplan: De visie van de eigenaar op het terreinbeheer. Het geeft de kaders aan waar binnen het terreinbeheer gestalte dient te krijgen.

Middellange termijnplan: De keuze van het terrein-beheer uit het LTP wat betreft de werkzaamheden voor de eerste 10-15 jaar.

Korte termijnplan: Een door het terreinbeheer opge-steld en aan de realiteit van de omstandigheden aangepast gedetailleerd werkprogramma voor de komende 5-7 jaar.

2.7 Doelstellingen

Planning van het terreinbeheer (objectplanning) is eerst mogelijk als inzicht bestaat in de algemene be-drijfsdoelstellingen, waarvan zij de nadere uitwer-king is.

Onder *bedrijfsdoelstellingen* moet worden verstaan een totaal van hoofd-sub-enkelvoudige doelstellingen welke duidelijkheid verschaffen met betrekking tot norm en strategie (norm = waarde gebonden oordeel over wat wenselijk is. Strategie = de wijze van realisering). De bedrijfsdoelstellingen moeten abstract van karakter blijven.

Voorbeelden:

norm: mensen moeten zich bevinden

strategie: werkgelegenheid

norm: bos en ander natuurterrein moeten wat hun kwaliteiten betreft beantwoorden aan de maatschappelijke vraag

strategie: houtproductie

Voorbeeld van bedrijfsdoelstellingen van een bedrijf met een veelzijdige bedrijfsdoelstelling wordt gegeven in het overzicht op pag.

Objectdoelstellingen zijn operationele doelstellingen, dat wil zeggen doelstellingen welke uitgaande van een specifieke situatie aangeven hoe norm en strategie per object verwezenlijkt dienen te worden.

Voorbeeld objectdoelstellingen:

Het beheer stelt zich ten doel nationale, provinciale, gemeentelijke verlangens zoals deze zijn neergelegd in de planologie in combinatie met de eigen bedrijfsdoelstellingen te realiseren. Voor het object betekent dit dat:

1 Gebaseerd op de karakteristieken van de beide hoofddeelgebieden het bos duurzaam instand gehouden zal worden en economisch benut.

2 De aanwezige of gewenste landschapscultuurhistorische en natuurwetenschappelijke waarden te handhaven zijn of ontwikkeld dienen te worden.

3 In overeenstemming met de eerder genoemde functies het natuur- en bosgebied open gesteld zal zijn.

Op grond van de doelstelling zullen functies als houtproductie, natuurbehoud, recreatie en het behoud van landschapscultuurhistorische waarden op basis van de reinomstandigheden, in relatie tot elkaar en tot de omgeving in de structuur van het gebied tot uitdrukking worden gebracht.

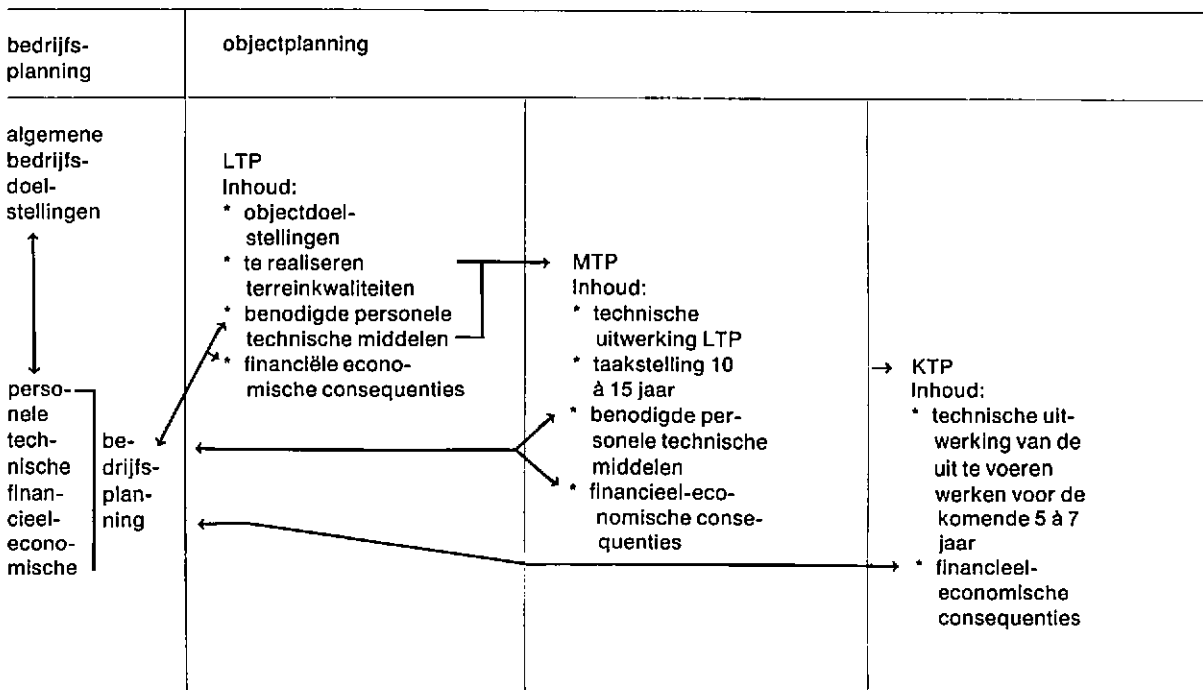
Binnen de op basis van deze structuur te onderscheiden deelgebieden zal daarbij het accent op een of meer van de volgende enkelvoudige doelstellingen liggen.

1 Ontwikkeling en instandhouding van bos in een zodanige vorm dat een bijdrage wordt geleverd aan de bestaande vraag naar hout. Hierbij zal het accent liggen op zwaar kwaliteitshout.

2 Ontwikkeling, herstel en instandhouding van specifieke natuurterreinen, variërende van droge en natte heiden tot schraalgraslanden.

3 Ontwikkeling en instandhouding van een grootst mogelijke variatie en differentiatie in faunistische en

Schema:

floristische zin in bossen en natuurterreinen zover in overeenstemming met de aan deze gebieden toegekende functies.

4 Instandhouding van jachtwild afgestemd op de draagkracht van de bossen.

5 Het bosgebied op zodanige wijze ontsluiten en openstellen dat het bezoekende publiek de natuur- en landschapswaarden kan onderkennen en beleven.

Samenvatting:

bedrijfsplanning	objectplanning
bedrijfsdoelstelling:	objectdoelstelling:
* normatief	* operationeel
* strategisch	

3 Procedure lange termijnplan

3.1 Algemeen

Het LTP kan op velerlei wijze tot stand komen. De wijze waarop is in wezen niet relevant mits het plan voldoet aan de er aan te stellen eisen namelijk dat op basis van de bedrijfsdoelstellingen en de specifieke situatie inzicht gegeven wordt in de objectdoelstellingen, een daarop afgestemd inrichtingsplan omvat en dusdanig technisch is uitgewerkt dat de consequenties overzien en getoetst kunnen worden. Toch is er in algemene zin wel iets te zeggen over de planning wat betreft procedure, inhoud, deelnemende kennis enz.

3.2 Procedure

De procedure is zo gefaseerd dat de daarin onderscheiden fasen steeds de onderbouw vormen van de daarop volgende en de deelnemende partijen – als bedrijfsleiding, terreinbeheer en specialisten hun taak/bevoegdheden duidelijk afgebakend zien.

In de procedure laten zich als fasen onderscheiden:

- a installatie team en formuleren opdracht;
- b verkenning object → formuleren probleemstelling → voorstel planningsopzet;
- c verzamelen informatie en analyse daarvan → evaluatie → opstellen wensenprogramma/voorrappport;

* Kwaliteiten = de functies, waarden welke gerealiseerd dienen te worden. Voorbeeld: houtproductie – zwaar kwaliteitshout. Natuurwetenschappelijke waarde schraal grasland.

- d opstellen LTP plan;
- e vaststelling LTP plan.

ad a Het planningsteam wordt geïnstalleerd door de bedrijfsleiding. Van de zijde van de bedrijfsleiding wordt inzicht gegeven in de bedrijfsdoelstellingen op basis waarvan het team het lange termijnplan voor het object dient op te stellen.

ad b Het planningsteam verkent globaal het object in het licht van de bedrijfsdoelstellingen en formuleert de probleemstelling, doet een voorstel met betrekking tot de opzet van de planning. De bedrijfsleiding verklaart zich akkoord met de probleemstelling en keurt de planningsopzet goed.

ad c Het planningsteam verzamelt de basisinformatie. De leden leveren bijdragen ten aanzien van de van belang zijnde aspecten als actuele bosbouwkundige situatie – ontwikkelingsmogelijkheden van deze enz. De bijdragen monden uit in voorstellen. De voorstellen tezamen vormen het programma van wensen neergelegd in het voorrapport.

Het voorrapport wordt aan de bedrijfsleiding voorgelegd, waarna deze aangeeft in welke richting de planvorming zich dient te voltrekken.

ad d Het planningsteam stelt het eigenlijke LTP plan op.

ad e De bedrijfsleiding toetst het LTP plan aan de bedrijfsdoelstellingen en bepaalt of de consequenties welke het heeft aanvaardbaar zijn en stelt het LTP vast.

Begrippen

Basisinformatie: Informatie over het object zelf als ligging, grootte, bodem, grondwater, bodemgeschiktheid, planologie e.d.

Bijdragen: De bijdragen te leveren door teamleden per aspect. inhoud:

- evaluatie bestaande situatie in relatie tot bedrijfsdoelstellingen

- omschrijving ontwikkelingsmogelijkheden
- aangeven van gewenste ontwikkelingen op basis van de bedrijfsdoelstellingen

Voorrapport: Het voorrapport omvat de bijdragen voorzien van kanttekeningen met betrekking tot

- technische/financiële consequenties van de voorstellen
- relaties/tegenstrijdigheden van de geformuleerde wensen onderling en ten opzichte van de planologie

LTP: Het LTP-plan – bedrijfsplan bestaat uit

- objectdoelstellingen
- inrichtingsplan
- technische uitwerking

bedrijfsleiding	bedrijfsdoelstellingen	inrichtingsdeskundige	terreinbeheerders	landschapsarchitect	bioloog	exploitatie deskundige	recreatie deskundige
- toelist en stelt vast		- zit team voor - bewaakt kwaliteit - bewaakt plannings- proces - stelt definitieve tekst LTP op	- brengt actuele beheersituatie in	- specialistische inbreng t.a.v. ordering en vormgeving	- specialistische inbreng t.a.v. flora-fauna	- specialistische inbreng t.a.v. exploitatie	- specialistische inbreng t.a.v. recreatie
- installeert team - geeft inzicht in de bedrijfsdoelstellingen	fase A - installatie- - opdracht- team						
- verklaart zich akkoord met pro- bleemstelling en planning opzet	fase B - verkenning - probleem- stelling - voorstel - plannings- opzet	- formuleert probleem- stelling - stelt plannings- opzet op	Verkenning van het object in het licht van de bedrijfsdoelstellingen door alle teamleden toegesplitst op probleemstelling en opzetplanning				
	fase C - verzamelen informatie, - analyse - evaluatie - wensen voor- rapport	- verzamelt basis- informatie - bundelt bijdragen - voorziet deze van commentaar - stelt dit in het team ter discussie - stelt voorrapport op	- verschaft informa- tie t.a.v. terrein- omstandigheden, actuele beheers- situatie, ontwikke- lingsmogelijkheden	- levert landschaps- analyse verschaft daarin informatie over de landschappelijke betekenis van het object	- verschaft infor- matie over de actuele situatie van flora-fauna - waardeert - geeft potenties aan - formuleert voor- stellen m.b.t. in- standhouding en ontwikkeling	- verschaft infor- matie over de actuele situa- tie - waardeert - geeft potenties aan - formuleert voor- stellen m.b.t. in- standhouding en ontwikkeling	- verschaft infor- matie over de actuele situa- tie - waardeert - geeft potenties aan - formuleert voor- stellen m.b.t. verdere ont- wikkelingen
- neemt kennis van voorrapport - geeft kader aan waarin LTP opgesteld kan worden	fase D - opstellen LTP plan	- inrichtingsdeskundige en landschapsarchitect stellen samen een structuurschets en concept object doel- stellingen gebaseerd op voorrapport - stellen deze ter discussie in het team - stelt definitieve doelstellingen en structuurplan op - werkt landschaps- structuurplan in technische zin uit - stelt concept LTP op en stelt dit ter discussie in team - stelt definitief LTP op		- vervaardigt land- schapsstructuurplan - stelt deze ter dis- cussie in team			
- toelist LTP aan be- drijfsdoelste- lingen en bedrijfs- planning - stelt LTP vast							

Begrippen:

- structuurschets: voorstudie voor structuurplan
- structuurplan: projectie van de doelstellingen in een kaartbeeld. Geeft aan welke functies waar geaccenteerd zijn alsmede de zonering
- landschapsstructuurplan - geeft aan met welke middelen functies gerealiseerd worden (bijv. terreintypen exploitatietechnieken, beheersmethodieken)
- waar de terreintypen geïncaliseerd zijn
- geeft de te behouden-realiseren landschapselementen aan welke belangrijk zijn voor de hoofdstructuur
- te behouden ontwikkelen recreatieobjecten-ontsluiting

3.3 Het planningsteam

Het team wordt samengesteld uit vertegenwoordigers van het terreinbeheer en aan te trekken specialisten.

Afhankelijk van de problematiek van de planning kunnen in het team als specialist opgenomen worden

- Inrichtingsdeskundige (projectleider)
- Landschapsarchitect
- Exploitatiedeskundige
- Bioloog
- Recreatiedeskundige

Aan de specialisten is als eis te stellen dat zij:

- Gespecialiseerd zijn in de problematiek van het terreinbeheer en planning daarvan.
- Bereid zijn te werken binnen het kader van de bedrijfsdoelstellingen.

3.4 Schema procedure en taken teamleden lange termijnplan

In het schema is aangegeven wie en op welke wijze aan de totstandkoming van het LTP plan meewerkt. In de linkerkolom zijn aangegeven de taak en bevoegdheden van de bedrijfsleiding tijdens de binnen de LTP procedure te onderscheiden fasen (kolom 2) en taken en bevoegdheden van de teamleden welke het LTP opstellen (overige kolommen). De samenstelling van het team is afhankelijk van de aard van het object. Het team van terreinbeheerders inrichtingsdeskundige kan daartoe aangevuld worden met de aangegeven specialisten.

3.5 Inhoud lange termijnplan

De indeling van het lange termijnplan.

Deel I oriëntering: Deel I omvat een oriënterend overzicht van die gegevens van het object en zijn omgeving die nodig zijn voor het opstellen en vaststellen van de doelstellingen en de planning op lange termijn. De oriëntering geeft bovendien een totaalbeeld van het gebied waarvoor het LTP is opgesteld.

Deel II doelstelling: Deel II geeft de doelstelling en een zo concreet mogelijke omschrijving van de functies die het gebied moet vervullen. Het bijbehorende structuurplan is de projectie hiervan en geeft aan welke functies waar accentbepalend zijn, alsmede de zonering binnen het gebied.

Deel III De planning op lange termijn: Deel III is de gelocaliseerde kwalitatieve uitwerking van de doelstelling. Ze geeft aan welke kwaliteiten waar en op welke wijze door het beheer gerealiseerd/duurzaam in stand gehouden moeten worden.

Deel IV Documentatie: Deel IV bevat, de voor de opstelling van het LTP geleverde bijdragen het voorbereidingsrapport, alternatieve plannen, teamverslagen e.d.

De delen van het lange termijnplan zijn verdeeld in hoofdstukken. Deze vormen samen de basisinhoud van het plan. De basisinhoud bestaat uit:

Deel I Oriëntering

- 1 Kenschets van het object en zijn omgeving
- 2 Milieu en terreinkarakteristieken
- 3 Bestuurlijke gegevens
- 4 Aspecten

Deel II Doelstelling

- 1 Doelstelling + structuurplan

Deel III Lange termijnplan

- 1 Structuur - landschapsstructuurplan
- 2 Technische uitwerking per aspect als:
  - Bos
  - Recreatie
  - Jacht

Deel IV Documentatie

- 1 Bijdragen aan de opstelling van het LTP
- 2 Voorrapport
- 3 Alternatieve plannen die in de afweging betrokken zijn
- 4 Verslagen van teambesprekingen en bemerkingen bedrijfsleiding

4 Het middellange termijnplan

4.1 Algemeen

Het MTP blijft beperkt tot een nadere uitwerking van het LTP wat betreft de taak van het terreinbeheer voor de eerstkomende 10/15 jaar. Het is niet een technische uitwerking alleen. In het MTP wordt niet alleen aangegeven welke maatregelen getroffen moeten worden om de reeds aanwezige kwaliteiten duurzaam in stand te houden maar ook wordt aangegeven welke nieuwe ontwikkelingen, gebaseerd op het LTP, gestart kunnen worden. Hier kan en ligt meestal een keuze element welke voor de bedrijfsleiding van belang is. De bedrijfsleiding welke het MTP uiteindelijk vaststelt dient dit dan ook niet alleen te toetsen aan de algemene bedrijfsplanning maar ook aan LTP en bedrijfsdoelstellingen.

4.2 Procedure

Evenals het LTP wordt het MTP in teamverband op-

4.4. Schema procedure en taak teamleden MTP

bedrijfsleiding		leiding terreinbeheer	verteenwoordigers terreinbeheer	Inrichtingsdeskundige	landschapsarchitect	exploitatie deskundige	bioloog	recreatie- deskundige
- toetst/stelt vast		- stelt beleidsnota op - zit team voor - bewaakt planning - voorzitter kernteam	- leveren vanuit hun algemene kennis van het object bijdragen t.b.v. het op te stellen MTP - lid kernteam	- treedt coördinerend en dienstverlenend op - lid kernteam	- specialistische inbreng m.b.t. ordening en vormgeving	- speciale inbreng m.b.t. exploitatie	- speciale inbreng m.b.t. flora en fauna	- specialisische inbreng m.b.t. recreatievoor-zieningen
- vaststellen beleidsnota	fase A opstellen beleidsnota	- opstellen beleidsnota						
	fase B installatie team bespreking beleidsnota	- installeert team - stelt beleidsnota ter discussie						
	fase C inventarisatie, verwerking, planning	- voorzitter kernteam en eventuele werkgroepen - stelt concept MTP ter discussie in kernteam	- levert op basis terreinkennis gegevens en voorstellen	- verzamelt inventarisatiegegevens - schrijft ontwerp inventarisatie - verwerkt bijdrage en stelt concept MTP op	- levert bijdragen voor het werk van het kernteam of doen dit als lid van het kernteam zelf - controleren de verwerking van de bijdragen in conceptplan nemen deel aan de discussie erover in kernteam			
- toetst MTP aan LTP be- drifdoel- stelling, be- drifplanning en stelt vast	fase D vaststelling MTP	- legt MTP voor aan bedrijfsleiding		- stelt definitieve tekst MTP op				

Begrippen:

Kernteam: Gezien de aard van het MTP verdient het de voorkeur te werken met een kernteam, dat belast is met de totstandkoming van het MTP. Indien de planningsproblematiek daar aanleiding toe geeft uitgebreid met een of meerdere specialisten. Specialisten kunnen het kernteam bijstaan.

gesteld. Gezien de aard van de planning is een minder gedifferentieerde fasering noodzakelijk.

Onderscheiden kunnen worden

fase a Opstellen beleidsnota

fase b Installatie team - bespreking beleidsnota

fase c Opstelling MTP

fase d Vaststelling MTP

ad fase a Door de leiding van het terreinbeheer wordt een beleidsnota opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan de bedrijfsleiding.

ad fase b Teaminstallatie door bedrijfsleiding en bespreking beleidsnota.

ad fase c Team stelt MTP op.

ad fase d Bedrijfsleiding stelt MTP vast.

Begrippen:

Beleidsnota: De beleidsnota welke opgesteld wordt door het terreinbeheer omvat:

- evaluatie van de afgelopen beheersperiode
- interpretatie van het LTP plan in relatie tot de situatie in het terrein en beschikbare middelen.
- een keuze met betrekking tot de in de beheersperiode op gang te brengen ontwikkelingen
- inventarisatie van noodzakelijke maatregelen tot instandhouding van gewenste terreinkwaliteiten.

4.3 *Het planningsteam*

Zie 3.3 lange termijnplan.

4.4 *Schema procedure en taak teamleden MTP*

In het schema is aangegeven wie en op welke wijze aan de totstandkoming van het LTP plan meewerkt.

In de linkerkolom zijn aangegeven de taak en bevoegdheden van de bedrijfsleiding tijdens de binnen de MTP procedure te onderscheiden fasen (kolom 2) en taken en bevoegdheden van de teamleden welke het MTP opstellen (overige kolommen).

4.5 *Inhoud middellange termijnplan*

In het MTP worden aangegeven de terreintypen, kwaliteit, middelen en technieken.

Voorbeeld: *terreintype*: bos

kwaliteit: gemengd naaldhout/loofhout bos dat duurzaam zwaar kwaliteitshout produceert, drager is van de in de successie ver ontwikkelde bos-bio-ecosystemen en monumentaliteit tot uitdrukking laat komen

middelen: hoofdhoutsoorten: douglas met horstgewijze bijmenging van groveden en beuk, douglas: middellange en lange omloop, groveden: lange en beuk fysische omloop.

techniek: kleinschalige verjongingsmethodieken

- Deze uitwerking op LTP niveau is noodzakelijk om
- zekerheid te verkrijgen ten aanzien van technische uitvoerbaarheid
  - zekerheid te verkrijgen ten aanzien van financiën-economie.

Het MTP dient als vervolg hierop in te gaan op a Een technische uitwerking per deelgebied. (Deelgebied: gebied waarin in technische zin sprake is van een gelijke problematiek.)

b Taakstelling 10/15 jaar

ad a Uitgaande van de actuele situatie dient uitgewerkt te worden hoe de in het LTP aangegeven middelen gerealiseerd of gecontinueerd kunnen worden. Het hoe betreft onder andere een nadere uitwerking van de wijze waarop de gewenste bossamenstelling gerealiseerd gaat worden, technische uitwerking van de verjongingsregeling, ontsluiting, aangeven van personele-technische en financiële middelen.

ad b Op grond van de uitwerking onder a kan de taakstelling voor de komende 10 jaar opgesteld worden. Zij betreft de te nemen maatregelen en de gewenste personele-technische en financiële middelen.

5 **Het korte termijnplan**

5.1

In tegenstelling tot LTP en MTP is het KTP het plan dat geheel binnen de organisatie van het terreinbeheer tot stand komt en wordt vastgesteld.

Relaties met de bedrijfsplanning en MTP zijn in zover aanwezig dat de voorziene personele, materiële en financiële middelen in het MTP en welke veilig gesteld dienen te zijn in de bedrijfsplanning, beschikbaar moeten zijn of zullen zijn. Uitgaande hiervan is het KTP een keuze met betrekking tot de in het MTP door het terreinbeheer op zich genomen taak.

5.2 *Procedure*

fase a Inventarisatie van de noodzakelijke beheersmaatregelen als dunning, eindkap, planten, maaien wegonderhoud e.d.

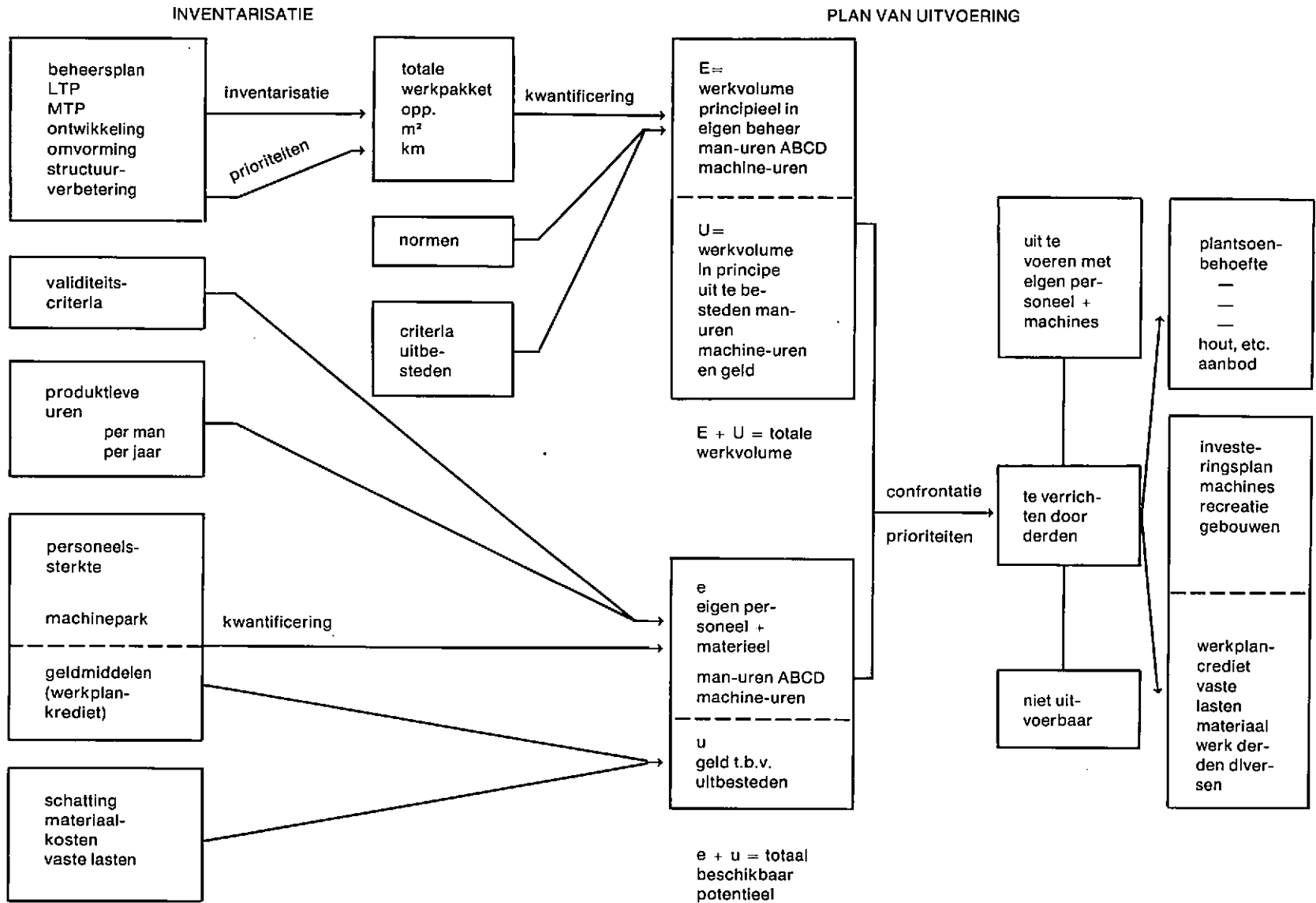
Kwantificering daarvan in manuren (eigen beheer) en geld (uitbesteding).

fase b Confrontatie aantal gekwantificeerde manuren en geld met aanwezig of toegezegd eigen materieel, manuren en geld. Bepalen resterende ruimte aan manuren, geld.

Prioriteitenstelling met betrekking tot eenmalige ontwikkelingen aangegeven in MTP als omvorming terreintypen, wegaanleg e.d. in relatie tot restant manuren, geld.

5.3. Schema korte termijnplan

Bedrijfsdoelstellingen van een bedrijf met veelzijdige bedrijfsdoelstelling

Hoofddoelstelling	Subdoelstellingen	Enkelvoudige doelstellingen
<p>Afgestemd op de in de ruimtelijke ordening en planologie ontwikkelde visies, het instandhouden en ontwikkelen van een gevarieerd min of meer natuurlijk milieu, ten behoeve van een rijk en gedifferentieerd cultuurlandschap dat recht doet aan materiële en geestelijke behoeften van de mens.</p>	<p>Afgestemd op ruimtelijke ordening en planning het:</p> <p>1.1 Behoud, herstel, ontwikkeling van biologische waardevolle ecosystemen in bossen en natuurterreinen.</p> <p>1.2 Behoud en herstel van cultuurhistorische waarden in bossen en natuurterreinen.</p> <p>1.3 Het op ecologisch verantwoorde wijze ontwikkelen en instandhouden van bossen t.b.v. een houtproductie welke afgestemd is op de maatschappelijke vraag.</p> <p>1.4 Het opstellen van terreinen en het ontwikkelen en instandhouden van begroeiingen en voorzieningen ten dienste van de bezoekende mens.</p> <p>1.5 Het ontwikkelen en instandhouden van voorzieningen en mogelijkheden voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijs.</p> <p>1.6 Het inrichten, vormgeven en instandhouden van bossen en natuurterreinen op zodanige wijze dat zij mede de basis kunnen vormen van de Nederlandse cultuurlandschappen.</p>	<p>Afgestemd op het kader van ruimtelijke ordening en planning het:</p> <p>1.1.1 De instandhouding van in het terrein voorkomende levensgemeenschappen en soorten in het voor hen meest geschikte milieu.</p> <p>1.1.2 Ontwikkeling en instandhouding van een optimale natuurlijke gevarieerdheid in het terrein.</p> <p>1.1.3 Het verlenen van het genot van jacht zover als in overeenstemming met de ecologische en recreatieve doelstellingen.</p> <p>1.2.1 Herstel en instandhouding van cultuurhistorisch belangrijke elementen of landschappen.</p> <p>1.2.2 Herstel en instandhouding van geologisch en archeologisch belangrijke elementen.</p> <p>1.3.1 Ontwikkeling en instandhouding van bossen t.b.v. de houtproductie op zodanige wijze dat in relatie tot de maatschappelijke vraag de standplaats in economische zin optimaal benut wordt.</p> <p>1.4.1 De ontwikkeling en instandhouding van begroeiingen en voorzieningen in een zodanige vorm dat het bezoekende publiek de waarde van bossen en natuurterreinen kan beleven.</p> <p>1.4.2 De ontwikkeling en instandhouding van voorzieningen en mogelijkheden in een zodanige vorm dat voldaan wordt aan de vraag van het bezoekende publiek naar voorlichting over de waarde van de bossen en natuurterreinen.</p> <p>1.5.1 De ontwikkeling en instandhouding van bossen en natuurterreinen t.b.v. veldbiologisch en bosbouwkundig onderzoek.</p> <p>1.5.2 De ontwikkeling en instandhouding van bossen en natuurterrein t.b.v. lager middelbaar, hoger technisch en universitair onderwijs.</p> <p>1.6.1 De aan de bossen en natuurterreinen toegekende functies/waarden op basis van de terrein-omstandigheden, in relatie tot elkaar en tot de omgeving zodanig ordenen en vormgeven dat zij duurzaam aanwezig zullen zijn.</p>

fase c Opstellen plan van uitvoering gesplitst naar eigen beheer en uit te voeren door derden.

aantekening: Tussen fase b en c heeft het terrein-beheer de mogelijkheid extra middelen bij de bedrijfsleiding aan te vragen voor door haar noodzakelijk geachte beheersmaatregelen en of ontwikkelingen.

Stellingen

1 Gebaseerd op Sissingh's definitie voor bos kan gesteld worden, dat het grootste deel van de Nederlandse houtopstanden geen bos is. Ter ondersteuning van het streven om vanuit deze houtopstanden bos te ontwikkelen, is planning van het beheer gewenst.

2 De ontwikkeling tot en verandering van bedrijfsdoeltypen voltrekt zich over één of meerdere bosgeneraties, wat gelijk staat aan vijf of een veelvoud daarvan aan generaties bosbeheerders. Om de gewenste doelen te bereiken, in stand te houden is het neutraliseren van de te individuele beheerder gewenst. (Het handelen van de beheerder dient bepaald te worden door doelstelling en de ontwikkelingsmogelijkheden van het bos. Hij past zich hierbij aan en niet omgekeerd). Bosbouwkundige planning kan het beheer en de beheerder in deze behoeften, ondersteunen.

3 Planning heeft niet tot doel de persoonlijke opvattingen te bevestigen, maar om de mogelijke keuzen binnen de procesmatige ontwikkeling van bos

herkenbaar te maken en mogelijke beslissingen op grond van deze te laten bepalen door een persoonlijke of bedrijfsbepaalde keuze binnen het totaal van maatschappelijke doelstellingen.

4 De bedrijfsdoeltypen waaraan een meervoudige doelstelling ten grondslag ligt zijn het meest flexibel ten opzichte van de maatschappelijke vraag en vormen de beste garantie voor een bedrijfszeker lange termijnplan.

5 Alleen de beheersmaatregelen welke gericht zijn op realisatie en instandhouding van bos in de zin van de definitie van Sissingh zijn zinvol. De planning van bos en eventuele overheidssteun zouden hierop gebaseerd moeten zijn.

6 Het beoefenen van de bosbouw is een genoeg dat in de Nederlandse situatie mede mogelijk is met behulp van gemeenschapsgelden. Vanuit die gemeenschap wordt daartoe terecht geëist dat inzicht gegeven kan worden (bij gebruik van die gelden) in de doelstellingen en wijze van beheer. Bedrijfs- en objectplanning geven dat inzicht.

7 Het inrichten/beheer van bos, afgestemd op de marktsituatie van dit moment, of op de in de economische zin afzienbare termijn van 20-30 jaar, maakt het bos ondergeschikt aan de planning van de houtverwerkende industrie en handel in plaats van dat de planning van deze is afgestemd op het houtproduct zoals dat vrijkomt uit het bos dat zich ontwikkelt in de richting van de definitie van Sissingh of als zodanig in stand gehouden wordt.